

**20. РЕДОВНА ГОДИШЊА И ИЗБОРНА СКУПШТИНА
УДРУЖЕЊА ДРАМСКИХ УМЕТНИКА СРБИЈЕ,
РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГ УДРУЖЕЊА У КУЛТУРИ (УДУС)**

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ОД ПРЕТХОДНЕ СКУПШТИНЕ ДО 15.12.2019. г.

УДУС је кроз рад својих органа (Председника, Председништва, Надзорног одбора, комисија) и Службе, али и уз сарадњу чланова, настојао да спроведе одлуке претходне Скупштине и програм председника Војислава Брајовића и да активно учествује у решавању новонасталих проблема, да члановима помаже у остваривању и заштити њихових професионалних интереса, егзистенцијалних питања и друго.

Председништво је радило у саставу: глумац Војислав Брајовић, председник, редитељ Татјана Мандић Ригонат, потпредседник, глумци Небојша Илић, Горан Јевтић, Весна Станковић, Саша Торлаковић и Анета Томашевић (кооптирана у складу са Статутом УДУС-а уместо Ненада Тодоровића), драматург Јелена Кајго и редитељ др Сунчица Милосављевић.

Надзорни одбор је радио је у саставу: глумци Моника Ромић, Игор Филиповић, председник и Милан Чучиловић, а заменик члана је редитељ Ђурђа Тешић.

Суд части у саставу Димитрије Јовановић, редитељ, глумци Бојан Кривокапић, Сања Крсмановић Тасић, Катарина Марковић и Весна Чипчић, (заменици чланова глумци Душанка Стојановић Глид и Хана Селимовић) није добијао захтеве за разматрање питања из своје надлежности.

Комисије су радиле у складу са иницијативама и захтевима чланства и органа УДУС-а. У тексту извештаја који следи, наведене су активности комисија.

Осим активности напред набројаних органа, УДУС има и **Стручну службу** коју чине пет запослених радника, ангажујемо и два стална хонорарана сарадника (за правне послове и одржавање и подршку рачунарској мрежи), а по потреби и повремене хонораране сараднике.

Следи кратак опис чињеница и важнијих активности:

Имовина и пословни простор који УДУС користи

Већини чланова познато је да је Удружење пре рата поседовало богату имовину (између осталог три зграде у Београду, чијим су рентирањем обезбеђивана средства за рад Удружења и свих његових установа – пензионог фонда, берзе рада, уметничке агенције итд), која је национализована и до данас, после многобројних и различитих покушаја, Удружењу није враћена. Да подсетимо, последњи у низу покушаја су подношење Захтева за враћање одузете имовине, одн. обештећење (2014), а потом и подношење предлога за измену и допуну Закона о враћању одузете имовине (2015) и подношење захтева Уставном суду за оцену уставности појединих одредби поменутог Закона (2016), који удружења не препознаје као лица која могу тражити враћање имовине, иако је она одузета по прописима које Закон наводи. До данас нису донете измене Закона о враћању одузете имовине, нити смо од Уставног суда добили одговор на поднети захтев. Познато нам је да иницијативу за допуну и измену Закона активно води и Београдски универзитет, Матица српска и друге организације (установе, удружења) – правни следбеници организација којима је имовина одузета, а Законом нису предвиђени.

У години обележавања стогодишњице постојања УДУС-а, наставља се вишедеценијски подстанарски статус нашег Удружења.

Подсећања ради и зарад информисања колега који су од прошле Скупштине постали чланови УДУС-а, након што је 2015. Етнографски музеј (ЕМ) захтевао да УДУС напусти просторије које користи у згради на Студентском тргу бр. 13, јер је у плану реконструкција шестог спрата, обратили смо се Министарству културе, Секретаријату за културу града Београда и Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије. Дирекција је покренула поступак за обезбеђење простора за потребе УДУС-а и прибавила сагласност Министарства културе РС, након чега је, Закључком Владе РС од 17.11.2016, Министарству културе и информисања, а за потребе УДУС-а, додељен простор у Нушићевој 25, на првом спрату, површине око 113 м². Представници УДУС-а и Министарства културе су, након заједничког увида у понуђени простор, констатовали да је он прихватљив и примерен потребама наше сталешке организације, али да је неопходна комплетна адаптација, с обзиром да је девастиран и да је немогуће уселење без комплетне претходне адаптације. Током 2017, ЕМ је против УДУС-а поднео тужбу за иселење, одржано је прво рочиште, затим је директорка ЕМ ухапшена, а нова директорка је повукла тужбу. Све до краја

новембра 2019. трају напори УДУС-а, (готово на дневном нивоу) да Министарство културе и информисања и надлежна Управа за заједничке послове републичких органа договоре рокове, модалитете и обезбеде неопходна средства у износу од око 6 милиона динара (процена лиценцираних представника Управе за заједн. посл. реп. органа), али без успеха. Напомињемо да није постојала правна могућност да УДУС, чак и да је имао сопствена средства, самостално приступи адаптацији Нушићеве 25. У једном тренутку, крајем 2017, појавио се трачак наде у лику Тамаре Грујић, ауторке тв емисије *С Тамаром у акцији*, којој смо се обратили за савет, али је она, за нас потпуно неочекивано, одлучила да са својом екипом уреди простор. Нажалост, захваљујући челницима РТС-а који Т. Грујић нису бранили да сними емисију, али су категорично одбили да је емитују, (уз образложење да „богати глумци између себе треба да скупе новац“), од реализације радова није било ништа. УДУС је, у намери да прибави потребна средства, конкурисао у Министарству правде на конкурс за доделу средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења, где је опредељен буџет од 445 милиона динара за пројекте из области здравства, културе, просвете. Нажалост, средства за адаптацију простора додељеног Министарству културе и информисања за потребе УДУС-а нису одобрена. Крајем јула 2019, Министарство културе и информисања је УДУС-у понудио још један простор у Драгослава Јовановића (преко пута Старог двора). С обзиром да је био у још горем стању него простор у Нушићевој 25, а и требало је да заједнички улаз/пролаз... делимо са Графичким колективом, били смо принуђени да га одбијемо. Недавно смо од помоћника министра за културу само усмено обавештени да Нушићева 25 за УДУС више није у оптицају, без образложења.

За сада УДУС остаје у ЕМ, и даље без уговора, али уз најаве дирекције ЕМ да ће од наредне године потраживати од УДУС-а средства за режијске трошкове (иако су сви ови трошкови покривени средствима које ЕМ већ добија за ту намену од Министарства културе и информисања).

Рад Комисије за статусна права чланова Удружења

Задаци Комисије за статусна права су разматрање захтева за пријем нових чланова у УДУС и доношење одлука о томе, као и разматрање захтева за утврђивање статуса самосталног уметника (тј. за регулисање пензијског, инвалидског и здравственог осигурања) и доношења одлука о томе.

У претходном трогодишњем периоду, Комисија је наставила рад у саставу: глумци Катарина Гојковић Шепетковски, Моника Ромић и Игор Филиповић, редитељка Сунчица Милосављевић и драматург Снежана Ђидић.

У складу са Законом о култури (2016) који предвиђа доношење подзаконских аката у вези са условима, поступцима и критеријумима за утврђивање статуса самосталног уметника/стручњака/сарадика/извођача од стране репрезентативних уметничких и других удружења у области културе, Министарство културе и информисања формирало је Радну групу за израду Предлога *Правилника о ближим условима, мерилима и критеријумима, као и поступку по захтевима лица за утврђивање статуса лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у култури* Поред два представника Министарства, у Радној групи били су Душка Марковић из Службе нашег Удружења, Смиљана Стокић, координатор наше Асоцијације уметничких удружења и тадашњи председавајући КОО уметничких удружења Душан Русалић. На том тексту Радна група је радила скоро седам месеци, а Правилник је донет 30.01.2017. Правилник је дефинисао све називе занимања и законске категорије самосталног обављања делатности (самостални уметник, самостални стручњак у култури, самостални извођач културних програма и самостални сарадник у култури) у подручјима културе дефинисаним у Закону о култури. Уз свако занимање су придружени посебни критеријуми за утврђивање статуса, а дата је и правна процедура за рад комисија у удружењима, начин одлучивања, ревизија статуса, надзор над радом од стране Министарства. Текст овог Правилника, као и текст усклађеног Правилника о раду Комисије за статусна права чланова УДУС-а (од 20.03.2017), објављени су и на нашем сајту www.udus.org.rs.

Комисија за статусна права радила је на основу поменутог Правилника УДУС-а којим се, у складу са Статутом УДУС-а и поменутиим Правилником Министарства, регулишу сва питања процедуре и критеријума за пријем у чланство и за утврђивање самосталног статуса уметника, стручњака и сарадника у области културе. У односу на дотадашња акта и услове и критеријуме за статус самосталног уметника, нови критеријуми усклађени су са токовима потврђене савремене праксе и објективно су чак флексибилнији и „лакши“.

У посматраном периоду Комисија је разматрала знатан број (укупно 114) захтева уметника за утврђивање статуса самосталног драмског уметника, сарадника и стручњака и за њих 106 донела позитивну, а за 8 негативну одлуку.

Осим тога, Комисија је крајем 2017. и почетком 2018. године урадила велики посао - тзв. ревизију статуса самосталног уметника за скоро 100 самосталних уметника, односно извршила је проверу да ли самостални уметници (за које је дошло време за ревизију статуса), на основу свог претходног

четворогодишњег рада, испуњавају услове за продужење статуса самосталног уметника за наредне четири године. Ревизију није прошао само један уметник, а неколико је допуњавало своје доказе о раду. Ова обавеза дата је репрезентативним уметничким удружењима горе наведеним Правилником Министарства културе.

Чланови

У чланство УДУС-а у периоду од 01.12.2016. до 15.12.2019. године примљено је 117 нових чланова и на Скупштини ћемо имати прилику да их све поздравимо поименце.

Радује нас да је у Евиденцији чланова УДУС-а (на дан 15.12.2019) регистровано више чланова него у претходном периоду - укупно 1428 чланова, а од тога 1004 глумаца, 166 редитеља, 134 драмских писца и драматурга, 96 позоришних организатора, продуцентата и менаџера у култури, 4 театролога, 14 инсписијената, 7 суфлера и 3 позоришна критичара. Од укупног броја чланова, запослених је 529, самосталних уметника, сарадника и стручњака укупно 230 (од тога 227 уметника и 3 сарадника-продуцента), пензионисаних чланова 355, незапослених 186 (од којих већина ради по основу ауторског уговора) и са непознатим статусом је 128 чланова. У односу на протекли период повећао се нарочито број самосталних уметника и број незапослених чланова, број запослених је незнатно виши, као и број оних са непознатим статусом, док се број пензионисаних колега смањило.

Сматрамо да и ови подаци могу показати лоше последице законских одредби о ограничавању запошљавања у установама културе – пораст броја незапослених уметника и пораст броја самосталних уметника. Иако статус самосталног уметника нашим члановима омогућава да буду осигурани пензијски и здравствено, плаћање доприноса и остваривање стажа по најнижој основици осигурања не може бити обећавајуће.

Са жаљењем износимо и тужни податак да је у протеклом трогодишњем периоду преминуло чак 38 наших колега. На самој Скупштини сетићемо их се с пијететом.

Евиденција чланова УДУС-а подразумева стално ажурирање великог броја података о члановима (биографских, професионалних, статусних итд), те користимо прилику да чланове још једном подсетимо да обавезно и у што краћем року обавештавају УДУС о променама својих основних личних података (адресе, општине, телефона, мејла, професионалног статуса и сл), како бисмо остваривали што бољу комуникацију, ефикаснији рад и избегли велике административне проблеме.

Самостални драмски уметници

У претходне три године, статус самосталног драмског уметника утврђен је за 106 уметника. Због заснивања радног односа (углавном отварања агенција), пензионисања, планирања прихода вишег од оног по минималној основици осигурања или других разлога, 63 уметника је престало да остварује статус.

Иако постоји пораст у броју самосталних уметника у претходном периоду (јер постоји забрана запошљавања, као и пораст броја младих дипломираних уметника), у исто време постоји и велики број оних који су тај статус прекинули, а разлози за то могу бити у чињеници да се снимало и снима више тв серија, па продуценти саветују уметнике да отварају своје агенције, чиме су „исплативији“ за те продукције. С друге стране, повећаним радом у дужем периоду у серијалима, постоји могућност да уметници, ако остану у самосталном статусу, премаше годишњи приход предвиђен за минималну основицу осигурања на коју им Удружење (тј. локалне самоуправе) уплаћује доприносе и тада би морали сами да доплаћују разлику између уплаћених доприноса од стране Удружења (тј. локалних самоуправа) по тој минималној основици и оствареној увећаној основици.

У вези са остваривањем права и обавеза из статуса самосталног уметника, плаћања доприноса и предузимања потребних радњи у остваривању статуса (пријаве, одјаве, промене пребивалишта, презимена, остваривање права на боловање и накнаду за време трајања боловања, прекњижавање средства за доприносе, потврде за закључивање уговора и обрачун хонорара, потврде за упис деце уметника у вртиће, за визу, препоруке за ангажман, конкурсасања за стипендије, кредите и сл), вршена је редовна писана и усмена комуникација са уметницима, са локалним самоуправама, фондовима за ПИО и здравствено осигурање, са филијалама Пореске управе, установама, организацијама и др, а у поменуте сврхе издато је преко 1.600 захтева, писама, решења, уверења, потврда и других докумената.

Од укупно 230 самосталних уметника, у Београду у овом тренутку има пребивалиште 208 наших самосталних уметника, а у осталим градовима и општинама укупно 22 самосталних уметника (11 у Новом Саду, 3 у Суботици, 2 у Нишу, 2 у Старој Пазови и по 1 у Сенти, Вршцу, Новом Пазару и Врњачкој Бањи. Све ове локалне самоуправе уплаћују доприносе самосталним уметницима и то по најнижој основици осигурања (35% просечне) и то углавном чине редовно (квартално), а превазиђен је проблем кашњења

уплате доприноса за уметника из Новог Пазара, а надамо се и за уметника из Врњачке Бање.

Проблем дуговања за која се терете самостални уметници

Иако Град Београд (у коме пребивалиште има око 90% свих наших самосталних уметника) од 2015. године редовно уплаћује кварталне доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање уметника (спорадично је било са дан-два закашњења), због ранијег вишегодишњег кашњења са уплатом тих доприноса и огромних камата на закашњења које се приписују као порески дуг самом уметнику, и данас постоји проблем коришћења права уметника на здравствену заштиту и уписа признатог стажа приликом запошљавања или пензионисања.

Проблем дуговања доприноса за осигурање самосталних уметника који су дуже у том статусу постоји недопустиво дуго. УДУС и остала уметничка удружења улагала су велико ангажовање да се тај проблем реши, тако што ће онај који је дуговања произвео својим чињењем или нечињењем (у овом случају Град Београд) преузети тај дуг. Крајем 2015, на иницијативу уметничких удружења, одржан је састанак у Министарству културе и информисања са представницима Града Београда и Пореске управе, на коме смо изнели све алармантне проблеме (немогућност оверавања здравствених књижица, претње Пореске управе с пленидбом ствари и сл) у којима су самостални уметници због вишегодишњих (до краја 2014) кашњења уплате доприноса од стране Града. На захтев Секретаријата за културу Београда и Министарства културе приступили смо, затим, прикупљању података о дуговањима свих самосталних уметника у Београду (близу 2.000) на основу листинга филијала Пореске управе. Наше Удружење је прикупило податке о дуговањима свих самосталних уметника на тренутним општинама пребивалишта, као и са општина на којима су раније били, а прибавили смо податке и за оне уметнике који су раније били у самосталном статусу, па га прекинули због запошљавања или неког другог разлога. Те, 2015. године, дошли смо до следећих резултата: за активне самосталне уметнике дуговање је износило укупно око 9 милиона динара, а за неактивне око 5 милиона динара, све скупа око 14 милиона. Збир дуговања свих самосталних уметника из 16 уметничких удружења (око 2000) из Београда укупно износило је око 107 милиона динара. Тај дуг (око 900.000 еура) који је направио сам Град Београд, а који се приписује самосталним уметницима, чини нам се да и није тако велики за градски или републички буџет, а данас је знатно већи због камата.

Иако су постојала обећања и Министарства културе и Града Београда и тадашњег премијера Александра Вучића да ће се размотрити све опције за решавање проблема тих дуговања која су настала без кривице уметника, већ кашњењем уплата Града све до краја 2014, изостала је сарадња Министарства културе и градског Секретаријата, Министарства финансија (Пореске управе). Реаговали су једино тадашњи Национални савет за културу и тадашњи Заштитник грађана који је дао рокове свим надлежним институцијама за достављање извештаја или предузимање одређених мера у циљу решавања проблема. Асоцијација уметничких удружења предложила је решења, а у Кабинету премијера, речено је да ће се проблеми дуговања решити, одмах ће се омогућити овера здравствених књижица, а у наредном тромесечном периоду радити на изналажењу системских решења, те да ће обавезе свих уметника који су у дуговању не својом кривицом, већ због нередовних уплата Града, бити преузете од стране надлежних институција. Као резултат свих наших напора да се проблем дуга коначно реши и њихових обећања да ће се решити, било је једино доношење Владиног *Закључка* на основу кога је самосталним уметницима омогућено да оверавају здравствене књижице на период од 3 месеца, под условом да су текући доприноси за здравствено осигурање плаћени на време.

Тачно је да је у претходном периоду учињен помак у односу на дотадашње проблеме око овере здравствених исправа уметника и њихових чланова породице, јер се оне сада могу оверавати без обзира на стари дуг, али нам је и јасно да су дата обећања из државних институција да ће се системски решити проблем дуга била предизборна „шарена лажа“. Нажалост, самосталним уметницима за сада остаје само могућност да уђу у репрограм старог дуга који им се приписује - услов за остваривање права на плаћање дуга до 60 месечних рата јесте да порески обвезник измирује све текуће обавезе доприноса (за које немамо гаранције Града) и све месечне рате без иједног дана закашњења.

Наше Удружење ће, заједно са другим уметничким удружењима у оквиру Координационог одбора репрезентативних уметничких удружења (које има ново руководство, надамо се и ефикасније од претходног), и даље инсистирати на коначном решењу отписа старог дуга самосталних уметника. Уколико буде, пре свега, политичке воље, проблеми дуга који се приписују уметницима биће решени. Ту политичку вољу, за сада, не видимо.

Рад Фонда солидарности

Фонд солидарности УДУС-а, нажалост, није располагао финансијским средствима довољним да се помогне угроженим категоријама чланова, па смо тако били принуђени да, у једном тренутку, иницирамо

прикупљање новца међу колегама како би се обезбедила средства за лечење болесног члана УДУС-а.

УДУС је, захваљујући ранијим контактима са *Хемофарм фондацијом*, успео да обезбеди недостајућа средства за лечење Драгана Цанкића, глумца НП *Стерија* у Вршцу.

Наши чланови Исидора Минић, Милош Самолов, Милица Михајловић, Бранко Цвејић, Војислав Брајовић и Мира Бањац учествовали су у извлачењу хуманитарних тикета компаније *Моцарт* и освојене суме донирали Фонду солидарности.

На основу дописа општине Вождовац, УДУС је половином 2018. упутило предлог да две улице понесу имена наших истакнутих чланова који су живели на тој општини, и то професора Мирослава Миње Дедића, редитеља и драмског педагога и глумице Зорке Манојловић. Наш предлог је прихваћен у целисти и улице на Вождовцу носе њихова имена.

У оквиру обележавања 80 година од смрти Бранислава Нушића, 18.1.2018. делегације Народног позоришта у Београду и УДУС-а положили су цвеће испред споменика великом писцу, а представник УДУС-а била је Татјана Мандић Ригонат.

УДУС је са захвалношћу прихватило предлог г. Ратка Вујовића, оснивача и директора предузећа *Вечно сећање* и његову акцију *Незаборављени*. Његова фирма без накнаде чисти споменике и гробна места знаменитих глумаца и чланова Удружења који немају наследнике. У првом турнусу су уређени гробови Жанке Стокић, Добрице Милутиновића, Илије Станојевића Чиче, а следи уређење гробних места Милке Гргурове Алексић и Веле Нигринове на Новом гробљу.

Рад Уметничког већа, награде Удружења

Комисија за награде-Уметничко веће радило је у саставу: глумци Предраг Мики Манојловић (председник), Војин Ђетковић и Анита Манчић, драмски писац Милена Марковић (заменик председника) и редитељ Егон Савин (до 18.6.2018, када је донело одлуку да се повуче услед, како је наведено “околности у којима постоји Уметничко веће УДУС-а и свести о вредностима и значају струке и са надом да ће други чланови Удружења узети активно учешће у Већу и Удружењу и наставити наше напоре у унапређењу драмске уметности у Србији“). Председништво је формирало ново Уметничко веће у саставу: др Небојша Ромчевић, Нела Михајловић, Исидора Минић, Горан Шушљик и Борис Лијешевић. Оба састава Уметничког већа су, у складу са својим ингеренцијама, предлагала Председништву УДУС-а: чланове жирија за доделу награда УДУС-а – глумачких награда *Добричин прстен*, *Милош Жутић*, *Љубинка Бобић* и за режију *Бојан Ступица*, те измене и допуне правилника о додели ових награда.

У складу са објављеним Конкурсима за предлагање кандидата за Награду града Београда, Председништво је, у 2018. години, за дугогодишњи и трајан допринос развоју града Београда предложило Милену Дравић, а у 2019. Егона Савина, редитеља и професора ФДУ.

За бијеналну Награду за режију *Бојан Ступица* за најбоља остварења изведена у периоду од 1.4.2013. до 31.3.2017. предложено је 16 редитеља за режије 19 представа. Жири је радио у саставу: редитељи Димитрије Јовановић, председник, Љиљана Тодоровић и Славко Милановић, драматург. Награда је додељена добитнику Андаршу Урбану, након представе *Родољупци*, по тексту Ј.С.Поповића, изведене на сцени Народног позоришта у Београду, 19.11.2018.

За годишњу Награду *Милош Жутић* за најбоље глумачко остварење изведено у периоду од 01.7.2015. до 30.6.2016. предложен је 21 глумац-глумица за 22 улоге. Жири је радио у саставу: глумци Бранка Петрић, председник, Дара Џокић, Горан Јевтић, Ферид Караица и Иван Меденица, драматург и једногласно донео одлуку да Награду додели Нади Шаргин за улогу Краљице Елизабете у представи *Марија Стјуарт* Фридриха Шилера, у режији Милоша Лолића. Награда је добитници уручена 23.10.2017, након извођења представе на сцени Народног позоришта у Београду.

За годишњу Награду *Милош Жутић* за најбоље глумачко остварење изведено у периоду од 01.7.2016. до 30.6.2017. предложено је 17 глумачких остварења. Жири у саставу глумци Нада Шаргин, председница, Исидора Минић, Анђелика Симић, Радослав Миленковић и драматург Бошко Милин већином гласова је донео одлуку да је најбоље глумачко остварење у наведеном периоду – улога Хамлета Небојше Глоговца у истоименој представи коју је, по делу Вилијама Шекспира, режирао Александар Поповски у Југословенском драмском позоришту. Награда је породици преминулог Небојше Глоговца уручена 9. фебруара 2019.

За годишњу Награду *Милош Жутић* за најбоље глумачко остварење изведено у периоду од 01.7.2017. до 30.6.2018. предложено је 16 глумачких остварења. Жири у саставу глумци Драгана Ђукић, Бранислав Зеремски, Наташа Марковић, Ирфан Менсур и Небојша Миловановић, председник, одлуку је донео већином гласова, а награђен је Ненад Јездић за улогу Јожефа Кантора у представи *Краљ Бетајнове*, аутора Ивана Цанкара, у режији Милана Нешковића, Југословенског драмског позоришта. Награда је

уручена 22.9.2019, после представе на сцени Југословенског драмског позоришта.

За бијеналну Награду *Љубинка Бобић* за најбоље глумачке остварење у области комедије, изведено у периоду од 1.9.2015. до 31.8.2017, предложено је 13 глумаца и глумица. Жири је радио у саставу: глумци Олга Одановић, председник, Рада Ђуричин, Душанка Стојановић Глид, Горан Јевтић и Ирфан Менсур. Већином гласова награђен је глумац Милош Ђорђевић, за улоге Алексе Жунића у *Сумњивом лицу* Бранислава Нушића, у режији Андраша Урбана, у продукцији Народног позоришта у Београду и за улогу Рубеоле у представи *Удај се мушки* Дуње Петровић, у режији Марије Липовски и продукцији Центра за интерактивну уметност Београд. Награда је додељена 10.11.2018, након представе *Сумњиво лице* на сцени *Раша Плаовић* Народног позоришта у Београду.

На претходној Скупштини известили смо да је у 2016. бијенална награда за животно дело *Добричин прстен*, највише глумачко признање у нашој земљи, припало Милени Дравић, која је била јубиларни, тридесети добитник Награде. Награда јој је уручена 15.12.2017, на сцени Звездара театра.

У 2018. години, Прејседништво је једногласно донело одлуку да се Награда *Добричин прстен* поново додељује сваке године и изменило Правилник о додели, тако да Награда, изузетно, може бити додељена и постхумно уметнику који је преминуо у години доделе Награде, а одлуку о томе доноси Прејседништво УДУС-а. *Добричин прстен* за 2018. постхумно је додељен Небојши Глоговцу, а Награда је уручена породици на годишњицу смрти глумца, 9. фебруара 2019, у Југословенском драмском позоришту.

Овогодишњи, 32. лауреат *Добричиног прстена* је Мирјана Карановић, а одлуку је, већином гласова, 10.12.2019. донео жири у саставу Светлана Бојковић, Вида Огњеновић, председник жирија, Нада Шаргин, Горан Марковић, Драган Бјелогрић, Борис Исаковић и Војин Ђетковић.

Издавачка делатност Удружења

У оквиру Едиције посвећене добитницима Награде *Добричин прстен* за животно дело, објављене су 22. и 23. по реду монографија, посвећене Милени Дравић и Небојши Глоговцу, обе аутора Татјане Њежић. Књига о Милени Дравић представљена је 22.12.2017, у Културном центру Београда. Књига о Небојши Глоговцу објављена је са суиздавачима „Вулкан издаваштвом“ и Библиотеком града Београда.

Такође, УДУС је, у оквиру Стеријиног позорја, 29.5.2017. у СНП у Новом Саду, представио монографију о Јасни Ђуричић, добитници Награде *Добричин прстен* за животно дело у 2014, а у програму су учествовали аутор Александар Милосављевић, добитница Награде, Предраг Мики Манојловић и Харис Пашовић.

У периоду између две скупштине објављена су, нажалост, само четири броја Позоришних новина *Лудус* (у децембру 2016, фебруару 2017, децембру 2018. и октобру 2019). Разлози су искључиво финансијски, а настојали смо да публикавањем макар једног или два броја годишње одржимо континуитет и спречимо гашење листа чије је издавање Удружење покренуло пре пуних двадесет осам година. До краја 2019. биће објављен још један, 204. по реду, број *Лудуса* који посвећујемо обележавању јубилеја Удружења. *Лудус* уређује Татјана Њежић, а чланови редакције су Александра Јакшић, Јелена Кајго, Јелена Ковачевић, Иван Меденица, Александар Милосављевић, Оливера Милошевић и Вукица Стругар. Фејсбук страну *Лудуса* ажурира, волонтерски, Маша Стокић.

Током 2019. започели смо дигитализацију *Лудуса* – скенирани су сви бројеви (које смо до сада имали само у папирној форми). Од новембра 2019. на сајту су доступни сви бројеви *Лудуса* у пдф претраживом формату. Тиме је омогућено и његово трајно чување у електронској форми и доступност свим заинтересованим читаоцима.

У оквиру обележавања јубилеја, УДУС ће (у саиздаваштву са аутором) објавити књигу *Лудус ин фабула*, збирку позоришних карикатура-илустрација Југослава Влаховића, од којих је велики број објављиван у *Лудусу* од његовог оснивања до данас. Књига *Лудус ин фабула* и нови, 204. број *Лудуса* биће представљени на отварању истоимене изложбе у Народног позоришту у Београду, 24. децембра 2019.

УДУС је, у оквиру традиционалне сарадње са ЈП *Пошта Србије - РЈ Србијамарка*, у 2017. издао нову серију поштанских марака са портретима драмских уметника глумаца Драгана Николића, Боре Тодоровића, Бекима Фехмиуа, Николе Симића, Властимира Ђузе Стојилковића, Ружице Сокић, Марије Црнобори и Оливере Марковић. Представљање је одржано 17.5.2017. у Позоришту Атеље 212, на сцени *Петар Краљ*, уз учешће Светлане Бојковић, Горице Поповић, Љиљане Драгутиновић, Весне Станковић, Раде Ђуричин, Феђе Стојановића, Милана Цација Михаиловића и Ренате Улмански. У истом простору представљене су 27. марта 2019. марке из серије за 2019. годину, са ликовима Мире Ступице, Слободана Алигрудича, Предрага Пепија Лаковића, Соње Савић, Милорада Мандића Манде, Небојше Глоговца,

Велимира Бате Живојиновића и Љубише Самарџића, а у програму су учествовале наше колеге Милка Фрушић, Бранка Петрић, Светлана Бојковић, Весна Чипчић, Аљоша Вучковић, Мирослав Жужић, Милан Цаци Михаиловић, Горан Јевтић и Саша Груден. Том приликом представљена је и пригодна марка, издата поводом обележавања 100 година рада Удружења.

Сарадња са члановима на реализацији и извођењу њихових програма и пројеката

Сарадња УДУС-а са члановима и другим сарадницима у реализацији и дистрибуцији њихових самосталних пројеката настављена је и у овом мандату. УДУС је својим ауторитетом, као и правном и административном подршком помагао члановима, а чланови су, такође, својим ауторитетом и уметничким резултатима афирмисали УДУС и у одређеној мери допринесли финансијској стабилности УДУС-а (накнадом од 5% на име административно-финансијских трошкова).

У периоду од прошле Скупштине до дана настанка овог Извештаја, изведено је или започето више пројеката чланова, у којима је УДУС учествовао у реализацији и/или њиховом извођењу, а за шта су средства одобрена на републичким и конкурсима локалних самоуправа: *Дневник Ане Франк* и *Ја сам птица, ја сам све* Катарине Орландић, *Ружичњак* и *Краљица Драга* Зорице Симовић, *Љубав и мода* Андрије Даничића, *Најгоре најбоље време*, *Неуручена писма*, *Балкански камелеони* и *Велика дама* Душанке Стојановић Глид, *Шупљи камен* Татјане Мандић Ригонат, *Дечја соба* Саше Јатиновића, *Не бацајте пепео на под* Милана Чучиловића, *Маза у свету огледала* Саше Волића, *Имола* Рите Флеис, *Вечне приче* и *Давид и ја* Луке Пиљагића, *Писмо кући* и *Човек са цветом у устима* Золтана Молнара, *Мала црна хаљина* Вјере Мујовић, *Сиријска ружа* Павла Пекића, *Фестивал школских позоришта општине Раковица* Маје Колунџија Зорое, *Расло ми је бадем дрво* Милене Павловић, *Кечак*, *игра ватром* Иване Ашковић, *Ујкин сан*, *Остати или отићи* и *Станка* Весне Шашић, *Књига о Милутину* Ненада Јездића, *Венера у крзну* Наташе Радуловић, *Женско срце у шињелу* Нине Граховац, *Ајништајнова издаја* Небојше Дугалића, *Црвенкапа* и *Вукашин* Александре Анђелковић, *Игре на задњем дворишту* Страхиње Бичанина, *Љубавни оглас* Весне Анђелковић, *Драмом до инклузије* Тање Жарковић, *Ти и ја*, *научника два* Уроша Ранковића, *Културолошка едукацијско-комуниколошка креација* Катарине Вићентијевић, *Краљевић Марко од предања до реповања* и *Бакина шкриња* Снежане Бећаревић, гостовање у Јапану Жељка Хубача, у Задру Маријане Петровић, у Дубровнику Ане Тасић, у Македонији Монике Ромић, у САД и Француској Иве Брдар, у Лисабону Драгане Бошковић, у Пакистану Атиле Антала, у Немачкој Вјере Мујовић, 42. и 43. *Фестивал монодраме и пантомиме*.

За бар још толико пројеката наших чланова који су аплицирали на различитим конкурсима УДУС је пружао административно-финансијске консултације, али, нажалост, средства за реализацију тих пројеката нису одобрена.

Чланови УДУС-а су, посредством Удружења, од Завода за унапређење образовања и васпитања и Министарства просвете-Сектора за основно образовање наставили да подносе захтеве и добијају позитивно мишљење овог органа о њиховим самосталним пројектима, који су, тако, увршћени као помоћно наставно средство, чиме су наши чланови добили могућност да наступају у школама са одобрењем надлежних органа.

Обележавање јубилеја – 100 година Удружења

Удружење је основано 1919. године (тада Удружење глумаца Срба, Хрвата и Словенаца) и ове године обележава стогодишњицу рада. Јубилеј је обележен великом тематском изложбом која је од 1. до 30. новембра 2019. приказана у Етнографском музеју у Београду. Изложба „Позориште у времену сваком“ о развоју нашег позоришта (од 13. века до данас) реализована је са циљем да покаже како су се и зашто глумци удружили пре једног века борећи се за дигнитет професије, колико су и на који начин позоришна уметност и уметници пратили друштвене токове и допринесли заштити културног идентитета народа и државе којој припадају и да јавности укаже на значај позоришне уметности као истински важног сегмента друштвеног живота. Изложбу је УДУС реализовало у сарадњи са Музејом позоришне уметности Србије, Позоришним музејом Војводине, Архивом Србије и Историјским архивом Београда. Њену реализацију подржала је и Српска академија наука и уметности. Претходио јој је, током 2018. и 2019. године, истраживачки рад ауторског тима, који су сачињавали стручњаци из установа које су у пројекту учествовале: Мирјана Одавић (МПУС), Зоран Максимовић (ПМВ), Мирослав Перишић (АС), Снежана Лазић (ИАБ) и Јелена Ковачевић (УДУС). Изложбу прати богато илустрован каталог са текстовима који представљају кратак преглед наше позоришне историје и делатности УДУС-а. Каталог се продаје по цени од 500 динара, а целокупан приход намењен је Фонду солидарности драмских уметника. У оквиру пратећег програма изложбе током новембра су у Арт биоскопу Етнографског музеја емитовани архивски снимци позоришних представа (3 пута недељно у два термина). Осим флајера (са подацима о изложби и пратећим

програмима), за изложбу су штампани бедеви са знаком јубилеја (дизајн „Оранж“ студија) и арлекино-капе које је по узору на знак УДУС-а осмислила Јелисавета Татић, а уз подршку и помоћ Горице Поповић – произвела компанија „Сент Џорџ“.

На свечаности отварања изложбе у Београду припремљен је перформанс савременог циркуса, који је, према „Путујућем позоришту Шопаловић“ Љубомира Симовића осмислила и режирала Марија Крстић. Изложбу су отворили студенти глуме Факултета драмских уметности, у класи проф. Драгана Петровића. Осим председника Удружења, присутнима се на отварању обратила и Бранка Веселиновић. Према евиденцији службе Етнографског музеја, изложбу је током новембра видело око 2.300 посетилаца.

Крајем октобра и током новембра, у сарадњи са „Оранж“ студијом и компанијом „Алма кватро“ приредили смо својеврсну изложбу на отвореном у оквиру које су (на ситилајтовима, ЛЦД екранима и билбордима) на улицама Београда и Новог Сада приказане позоришне фотографије и портрети значајнијих личности позоришног стваралаштва и најављено обележевање јубилеја Удружења.

Од 3. до 20. децембра изложба „Позориште у времену сваком“ биће постављена у Српском народном позоришту у Новом Саду, а Удружење је, за сада, добило позиве да током наредне године изложбу прикаже у Нишу (у оквиру фестивала „Театар на раскршћу“), Јагодини (Дани комедије), на Стеријиним позорју у Новом Саду, у Панчеву.

Још неке важне активности:

Признања Владе Републике Србије за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина: Додела признања обустављена је у децембру 2013, у време министра културе Ивана Тасовца. Од почетка 2018, Министарство културе и информисања је у Заводу за проучавање културног развоја организовало више округлих столова на тему доделе посебних признања, планирало да током те године изврши ревизију модела и критеријума признања кроз јавну расправу, а да се од 2019. године почне са применом. Идеје које су помињане су: укључивање Националног савета за културу, одређивање квота, рангирање награда, појачан аспект стручног мишљења као препоруке, слабост струковних удружења да буду једини филтер у номинацији, искључивање статуса пензионера као услова, раздвајање признања од система подршке социјално угроженој категорији уметника, промена концепта личне кандидатуре, увођење титуларог признања уз материјални доказ о томе (до сад тога није било, већ само новчана накнада), везивање висине новчаног износа за нпр. просечну зараду (а не фиксно, као до сада), искључење могућности дискреционог права о одлучивању министра и Владе... Током 2018. Председништво УДУС-а је сачинило Услове и критеријуме за предлагање драмских уметника и стручњака у култури за област Позоришна уметност (стваралаштво, продукција и интерпретација) и упутило их надлежном Министарству. Како до краја новембра 2019. ништа од овога није почело да се спроводи, репрезентативна уметничка удружења у култури су, у име својих чланова, а на иницијативу УДУС-а, упутила 25.11.2019. допис председнику РС, премијерки, министру културе и информисања и председнику САНУ, тражећи да се почне са применом члана 14. Закона о култури који регулише доделу ових признања. У допису смо питали да ли наша Држава сматра да у Србији више нема врхунских доприноса у уметности и поручује да нема уметника и стручњака у култури који завређују Признање и тражили да Република Србија настави да препознаје, адекватно вреднује и награђује уметнике који својим даром, делом и стваралаштвом доприносе културном развоју земље, њеном просперитету и угледу и који су та признања несумњиво заслужили. На наш допис одговорио је једино академик Костић и обавестио нас да је наше писмо упутио Одбору за културу Народне скупштине.

Национални савет за културу (НСК): Национални савет за културу је регулаторно стручно-саветодавно тело које Скупштини, ресорном министарству и Влади обезбеђује сталну стручну подршку у очувању, развоју и ширењу културе. НСК је институције која је имала велики потенцијал да пружи неопходну подршку културном развоју Србије, а која је изгубила утицај и функцију. Претходном, уједно и првом сазиву НСК истекао је мандат у мају 2016, иако ће чланови бити опозвани тек кад се изабере нови сазив.

Подсећамо да је Председништво УДУС-а, у првом трогодишњем мандату, у процедури избора чланова новог сазива НСК једногласно, за област Позоришна уметност, филмска уметност и уметничка игра предложило Војислава Брајовића, као заједнички предлог УДУС-а и Удружења балетских уметника Србије (УБУС). Овај предлог подржали су једногласно и Удружење филмских уметника Србије (УФУС) и Удружење филмских глумаца Србије (УФГС), с обзиром да УДУС, УБУС, УФУС и УФГС припадају групацији уметничких удружења коју у НСК заступа један члан. Кандидатуру Војислава Брајовића, као јединог кандидата, ова групација потврдила је и у октобру 2017, када је Министарство културе и информисања затражило од ова четири удружења као овлашћених предлагача да предложе још једног

кандидата за ову област (премда Закон дозвољава предлог „једног, а највише два кандидата“). У априлу 2018, је Душан Русалић, тадашњи председавајући Координационог одбора уметничких удружења Србије (КОО), без знања и сагласности четири удружења за област *Позоришна уметност, филмска уметност и уметничка игра*, узурпирао овлашћења која по закону нема и придодео још једног кандидата за ову област - Владимира Логунова, тадашњег председника УБУС-а, а да ни Председништво тог удружења са тиме није било упознато. Министарство културе и информисања, које је требало да увиди незаконитост тог предлога није реаговало, већ је такав предлог прихватило, па се Логунов нашао на Збирној листи кандидата која је поднета Одбору за културу у Народној скупштини и која је већином гласова и усвојена на седници Одбора одржаној 12.4.2018. Упркос указивању уметничких удружења на очигледно кршење процедуре предлагања, Одбор за културу је усвојио Збирну листу кандидата за НСК, а Војислав Брајовић је захвалио на указаном поверењу колегама из групације уметничких удружења који су га предложили за чланство у НСК и у знак протеста због кршења законске процедуре одлучио да се повуче из кандидатуре.

Почетком марта 2019, конституисан је нови КОО, са новим руководством, које је, у складу са новим позивом Министарства културе и информисања, спровело нову процедуру предлагања кандидата за НСК. УДУС је, за једно са УФУС, УФГС И УБУС, као јединог кандидата ове групације једногласно предложио Горана Марковића, филмског и позоришног редитеља. Министарство културе и информисања упутило је захтев Народној скупштини да се изјасни о допуњеној Збирној листи кандидата, али она до данас то није учинила и одлаже избор чланова НСК.

Напомињемо да је, почетком априла 2019, Министарство културе и информисања организовало Јавну расправу поводом Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о култури, на коју су и УДУС и КОО имали примедбе, пре свега у делу који се односи на предлагање чланова НСК. Како се не би десило да Народна скупштина мора да одабере кандидата кога не жели, а који јесте једини предлог неке групације удружења, законодавац је предвидео да „су сви овлашћени предлагачи обавезни да предложе двоструко већи број кандидата од оног броја који се бира из редова предлагача“. УДУС и остала удружења сматрају да предложеном изменом Министарство смањује ниво поверења указаног репрезентативним уметничким удружењима да она предложе оне за које сматрају да ће на најбољи могући начин допринети НСК.

Сарадња са Српском академијом наука и уметности (САНУ): Током 2018. и 2019, председник УДУС-а је имао више сусрета са др Владимиром Костићем, председником САНУ, кога је упознао са темама које су од виталног интереса за драмско стваралаштво и праксу, као што су: драмска педагогија, хиперпродукција приватних факултета, очување материјалне и нематеријалне културне баштине, редукција Закона о забрани запошљавања у јавном сектору и потреба да се амандманом тражи да се из примене овог Закона изузму установе културе), очување репертоарског позоришта, што је предуслов за стварање односно успостављање деловања позоришта које уметнике ангажују по основу пројекта, посебно стимулисање националне драме, очување језика и дијалеката, обавеза да сваки град има деце позориште, односно могућност да се приказују представе за децу, наставак доделе Признања за врхунски допринос националној култури као једног од најзначајнијих стимуланса за ствараоце у свим областима уметности и културе уопште, закон о накнадама за реемитовање, о положају самосталних уметника, измени Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, о одржању уметничких удружења, предузимањем корака како би при САНУ почело да ради Одељење за позоришну уметност.

Реаговања: У априлу 2019, УДУС је, на захтев својих чланова из Народног позоришта у Сомбору, челницима града Сомбора, оснивачима и Управном одбору Позоришта упутио дописе са захтевом да приликом избора директора ове установе културе, поштују једногласно исказану вољу и стручну, уметничку и професионалну процену глумачког ансамбла који је носилац основне делатности, што је за последицу имало избор управо кандидата иза кога је стао цео ансамбл. Приликом избора директора овог позоришта, први пут је затражено мишљење УДУС-а и СДУВ-а, струковних репрезентативних удружења.

Председништво је у неколико наврата реаговало текстовима саопштења у медијима: поводом фалсификовања чињеница везаних за учешће колеге Бранислава Трифуновића у представи *Пад*, поводом забране учешћа представа *Тартиф* и *Јами дистрикт* на фестивалу *Театар у Тврђави* у Смедереву, поводом претњи упућених Николи Коју, поводом забране учешћа представе *Утопљене душе* у којој игра Сергеј Трифуновић на фестивалу у Алексинцу, поводом смене директора Дrame Народног позоришта у Београду, за опстанак Луткарске сцене у Шиду, поводом нетачних и тенденциозних написа о удесу у коме је учествовао син нашег колеге Драгана Бјелогрића.

Такође, УДУС је дописима и усменом комуникацијом настојао да заштити професионалне интересе својих чланова - Невене Јанаћ и Страхине Бојовића у Српском народном позоришту у Новом Саду, Милутина Вешковића и запослених из НП Тимочке крајине *Зоран Радмиловић* из Зајечара и Саше Латинковића, самосталног драмског уметника, редитеља из Београда.

Напомињемо да УДУС може да реагује само на основу обраћања чланова и њиховог указивања на постојање одређеног проблема из области професије и позивамо чланове да о томе извештавају Председништво УДУС-а и траже његову реакцију.

На основу дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја УДУС је 30.11.2018. у Савет за национални оквир квалификација за секторско веће за Сектор уметност и хуманизам кандидовало Ромчевић др Небојшу, драматурга и драмског писца, редовног професора ФДУ у Београду.

Националном телу за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању (НАТ) за рецензентске комисије у поступцима акредитације и спољашње провере квалитета високошколских установа и студијских програма предложили смо 24.10.2019. наше чланове Ивану Димић, Горчина Стојановића, др Јелену Ковачевић, Горана Шушљика, др Сунчицу Милосављевић, Снежану Средојевић Лауренчић, Драгана Бјелогрића и Молину Фотез Удовички.

На основу одлуке Управног одбора Народног позоришта у Београду, УДУС-у је 22.11.2019. додељена Похвала за значајну сарадњу и допринос у раду овог Позоришта.

У претходном периоду настојали смо да, осим у већ побројаним активностима, својим члановима помогнемо и на друге начине: давањем подршки, препорука, потврда за различите потребе. За те потребе чланова издато је око 1.900 докумената.

Јавност рада УДУС-а

И у периоду између две Скупштине, настојали смо да редовно информишемо чланство и промовишемо рад УДУС-а. Члановима смо потребна обавештења достављали поштом на кућне адресе, а онима који користе електронску пошту редовно смо слали обавештења о раду Удружења, као и све друге информације којима смо располагали, а сматрали смо да су од користи свим или појединим члановима (нпр. информације о расписаним конкурсима Министарства и Града, аудицијама, позоришним радионицама, међународним симпозијумима, обавештења самосталним уметницима итд). У оквиру удружењске фејсбук стране формирана је и група намењена члановима, а информације о раду објављујемо и на Инстаграм профилу Удружења. Члановима месечно смс-ом шаљемо подсетник за плаћање чланарине.

Од новембра ове године имамо нови, савременије дизајниран сајт Удружења (између осталог прилагодљив мобилним телефонима), који одговара потребама чланова УДУС-а, њиховог правовременог информисања и задатим циљевима Удружења.

За ПРЕДСЕДНИШТВО УДУС-а
Војислав Брајовић, председник, с.р.